

"Nikoli nismo imeli tolikšnega deleža otrok, ki jim je vseeno"

Specialni pedagog Marko Juhant v intervjuju za MMC

31. avgust 2013 ob 06:56
LjubljanaMMC RTV SLO

Vsakdo izmed nas se spomni svoje prve učiteljice, skoraj nihče izmed nas pa ne ve, kdo je bil takrat minister za šolstvo. Učiteljica je res pomembna, pravi specialni pedagog Marko Juhant.

Ali je šola izobraževalna ustanova ali podjetje? Ali se solidarnost uči le še projektno? Kje dijaki proti plačilu bolnemu sošolcu fotokopirajo zvezke? Zakaj morajo starši prenehati uporabljati izraz "priden" ... Odgovore na ta in druga vprašanja brez dlake na jeziku pred začetkom novega šolskega leta v intervjuju za MMC podaja specialni pedagog Marko Juhant.

Smo tik pred začetkom novega šolskega leta. Kriza se je globoko zasidrala v slovensko družbo. Koliko se pozna pri učnem procesu? Neposredno na neko konkretno uro pouka kriza ne vpliva. Neprestane napovedi: znižalo se bo, zmanjšali bomo, rezali bomo ... ne vplivajo dobro na vzdušje v razredih. V kolektivih se pozna, da so nekateri ravnatelji vse bolj menedžerji. To pomeni, da se pripravijo določene spremembe samo z vodstvenega vidika in manj človeškega, manj morda z mislijo na otroke, ker ministrstvo neusmiljeno reže. Včasih ne najdejo drugih rešitev, včasih pa gre bolj za izraz moči. Tudi sam sem bil ravnatelj, in oblast je sladka! Je! Po kolektivih, kjer so ravnatelji bolj naravnani kot menedžerji in manj stavijo na človeške vire in obvarovanje vrednot, tečejo solze.

Kako naj se starši pripravijo na začetek šolskega leta?

Prva stvar je, da ne razmišljajo o tem, da bi otroku prepovedali igranje, in da tega ne napovedujejo kot naša vlada: "Zdaj boš šel v šolo in se boš moral manj igrati." To je huda napaka!

Marko Juhant: Prvi šolski dan naj ostane otrokom v lepem spominu. Foto: MMC RTV SLO

"Tudi sam sem bil ravnatelj, in oblast je sladka! Je! Po kolektivih, kjer so ravnatelji bolj naravnani kot menedžerji in manj stavijo na človeške vire in obvarovanje vrednot, tečejo solze." - **O odpuščanjih v šolah**

Marko Juhant: Neprestane napovedi: znižalo se bo, zmanjšali bomo, rezali bomo ... ne vplivajo dobro na ozračje v razredih. Foto: MMC RTV SLO

"Tudi starši so nekoč privolili v devetletko zaradi obljube ministra, ki je dejal, da se bodo otroci v prvem razredu samo igrali, kar je velika laž. Velik minister, velika laž, majhen minister, majhna laž." - **O zahtevnosti prvega razreda**

Tudi starši so nekoč privolili v devetletko zaradi obljube ministra, ki je dejal, da se bodo otroci v prvem razredu samo igrali, kar je velika laž. Velik minister, velika laž, majhen minister, majhna laž. Poznam tudi kurikulum vrtcev, kjer jasno piše, da vrtec ni priprava na šolo, vendar vidim in slišim, da učiteljice hodijo na tečaje, na katerih se pripravljajo za računstvo in matematiko v predšolskem obdobju. Ne vedo, nihče od stroke jim ni povedal, da veliko več za otroka v razvoju naredi ena ustrezno vodena in pripravljena igra, ki jo otroci prosto igrajo, kot kateri koli trening konkretnih veščin.

Kako naj bo videti prvi šolski dan?

Ko bodo otroci v ponedeljek šli v šolo in ko se vrnejo nazaj, naj starši poskrbijo, da bo otrokom dan ostal v lepem spominu. Ni nujno, da jih peljejo na sladico. Če si bodo vzeli čas za otroka, se šli z njim žogat, če se ne bodo med sabo prepirali, ponavljali večnih zgodb, ki jih partnerji znamo v svojih medsebojnih odnosih, je to morda dan, ko si ga bo otrok zapomnil za vse življenje. Ljudje, s katerimi se bodo srečali, bodo neznansko pomembni za otrokovo življenje. Vsakdo izmed nas se spomni svoje prve učiteljice, ki ga je učila pisati in brati. Skoraj nihče izmed nas pa ne ve, kdo je bil takrat minister za šolstvo. To je rang pomembnosti. Kdo je res pomemben? Učiteljica!

Ali so domače naloge dobra zadeva?

To je domača vaja, način, kako se otrok navadi, da se doma pripravlja za šolo. Pomembno je, da to ni dolgotrajno, mukotrpno, prezahtevno, da nameni vsak dan delček časa tudi temu. Ko ima obveznosti opravljene, pa pride čas za tisto najsvetejše: za igro.

Katere so najpogostejše napake staršev ob vzgoji otrok, ki jih osebno zaznavate?

Ena od pogostih napak je pogovor med starši v prisotnosti otrok: "Joj, kako imamo mi zahtevno učiteljico, koliko ona hoče od otrok, to je nekaj nenormalnega." Otroci to slišijo in že vedo: "Aha, mama je na moji strani." Ko pride domov, slišimo: "Utrujen sem, ne morem, preveč je ..." In ve, da ga bo mama podprla, ker tako je že njeno mnenje. Naslednja napaka je, da starši ne vztrajajo pri tistem, kar so otroku dejali. Dejali so mu: "Šola bo zdaj tvoja služba." Potem pa ne vztrajajo, da opravijo to obveznost kot prvo. Hitro postanejo prostočasne aktivnosti pomembnejše od dela za šolo. Pomembnejše je, da

Marko Juhant: Ko bodo otroci v ponedeljek šli v šolo in ko se vrnejo nazaj, naj starši poskrbijo, da bo otrokom dan ostal v lepem spominu! Foto: BoBo

" Hitro postanejo prostočasne aktivnosti pomembnejše od dela za šolo. Pomembnejše je, da ga peljejo na balet, na tenis, na nogomet, košarko, na potapljanje, letalske vaje – skratka –kamor koli že, je treba biti točen. Kdaj je čas za učenje, pa ni pomembno. "

- O učenju, ki je na stranskem tiru

Marko Juhant: Vsak, ki ima pet minut časa, se vtika v šolstvo. Dobesedno. Tudi starši. Foto: BoBo

" Krasno je, še so starši ambiciozni, a le če otroka opremijo z delovnimi navadami. Ne s talentom. Genijev, ki so bili prepoznani kot geniji in niso uspeli, je v vsakem narodu, kolikor hočeš! "

- O bolj in manj ambicioznih starših

ga peljejo na balet, na tenis, na nogomet, košarko, na potapljanje, letalske vaje – skratka – kamor koli že, je treba biti točen. Kdaj je čas za učenje, pa ni pomembno. Kadar koli je, je še dobro, da je!

Sva pri vprašanju izbire in števila dejavnosti, s katerimi naj bi se otrok ukvarjal.

Menim, da več kot dve delata škodo. Lahko je tudi ena izjemno zahtevna. Starši se večinoma ne zavedajo, da najbrž delajo invalida iz svojega otroka - govorim o vrhunskih športnikih, vrhunsko talentiranih otrocih, ki bodo pri 30 imeli okvarjene velike mišice, sklepe in še kaj. Če se zavedajo, da to počnejo- izvolite, vaš otrok je, dajte! Nekateri se tega ne zavedajo, ne predstavljajo si, kaj pomeni garanje naših vrhunskih smučarjev in smučark. Ko zdaj pogledaš nazaj, je vredno. Kaj pa je s tistimi, ki so pristali v tistih 90 odstotkih in nikoli nič dosegli? To je vprašanje. Sem za to, da se otroci udeležujejo v športih tam, kjer gre za igranje, rekreativno igranje, za igranje iz užitka, da se navadijo zmagati, pa tudi dostojno izgubiti.

Ali pogrešate številčne ocene? Velikokrat bi starši potrebovali pedagoške delavce, da bi dejansko razumeli učni uspeh otroka.

Nemogoče je. Starši nimajo jasnega podatka. Moral bi biti numeričen, moral bi biti popolnoma jasen. Opisno ocenjevanje je popolnoma zgrešeno.

Zakaj tega ne spremenimo?

Tisti, ki so ga uvajali, bodo šele počasi popustili, da se uvede nazaj, ker še nimajo novih projektov ... morda bi bil kdo ob službo. Stroka ima svoje smešne zakonitosti, pozabljamo pa, da so na ta način zavozili cele generacije. Primer: če otroku skrijete rezultate nasilne igrice, bo nehal igrati igrice. Njih zanima rezultat. Če dobi 13.005 pik, gre igrati še enkrat in je zadovoljen, če jih je dosegel 13.007. Že pri dveh pikah razlikuje in bo šel še tretjič, ker bo mogoče dobil še tri pike več. Torej, napredek mora biti viden, in tega pri opisnih ocenah ni. Nihče me ne bo prepričal, da se jih da podati na tak način, da je napredek viden. Otroci pri točkovanju opazijo razliko treh pik, in to jih žene. Zato jih žene igrice - ne nasilje, žene jih točkovanje! Žene jih takojšnja informacija o rezultatu.

Ali starši preveč pričakujejo od otrok? V šolah govorijo o ambicioznih starših, ampak to ima slab prizvok.

Oba tipa staršev nista neznana učiteljem. Krasno je, če so starši ambiciozni, a le če otroka opremijo z

Marko Juhant: V neki gimnaziji dijaki bolnemu sošolcu zaračunavajo izposajo zvezkov z gradivom, ki so ga v šoli obravnavali med odsotnostjo dijaka. Foto: BoBo

" Sam poznam veliko pubertetnikov, ki znajo reči dober dan, prosim, hvala, na svidenje, ki te vidijo in rečejo: "Kako sem vesel, da sem vas srečal." Veliko je težav, pozabljamo pa, da je ogromno mladih, ki se znajo obnašati in obvladajo tradicijo in kulturo, so pa samosvoji. Imajo svoj način. " - **O samosvojih mladih**

Sorodne novice

30. avgust 2013

[Manj študentov, a več visokošolskih diplomantov](#)

30. avgust 2013

[Začenja se novo šolsko leto ...](#)

29. avgust 2013

[Denar za venec umrlega sorodniki podarili otrokom iz projekta Botrstvo](#)

28. avgust 2013

[Za varnejši otroški vsakdan – Varne točke, kjer otroci lahko takoj dobijo pomoč](#)

23. avgust 2013

[Mesečne vozovnice za študente in dijake dražje za pet evrov](#)

delovnimi navadami. Ne s talentom. Genijev, ki so bili prepoznani kot geniji in niso uspeli, je v vsakem narodu, kolikor hočeš. Tistih, ki so uspeli, je malo, ker so v ozadju delovne navade. To je razlika med genijem, ki je uspel, in tistim, ki ni uspel. To, da res kaj naredi, ne da samo teoretizira, razmišlja ...

Če starši otroke podpirajo, da rastejo tudi kot osebnosti, da dobijo določene navade, ki jim bodo omogočile doseči pričakovanja staršev - to je dobra kombinacija. Ima pa vsak otrok svojo mejo. Znani so primeri otrok, ki so imeli od prehudih naporov epileptične napade, staršem pa je bilo težko povedati: "Hej, ustavi se, tukaj je meja, ne smeš več naprej." Tam mora stroka stopiti skupaj in sama postaviti mejo.

V javnosti je prisoten vtis, da šole samo izobražujejo, vse manj pa tudi vzgajajo, k zadevam prepogosto pristopajo formalistično, birokratsko. Se strinjate?

Birokracije je v šoli toliko, kot od nje terjaja šef ali država. Nekateri šole veliko vzgajajo in razmišljajo, kako vzgojna prizadevanja uresničiti v razredu z 20, 25 učenci. V nekaterih drugih zagovarjajo stališče, da je šola izobraževalna inštitucija, vzgoje je toliko, kolikor je nujno potrebno. To je ostalo še od ministra Gabra. V bran učiteljev moram povedati: imeli smo že vse – od tega, da se učitelje sili, da so prijatelji z učenci, do popolne distance. Tukaj ni kontinuitete. Škoda, šolski minister bi moral biti strokovno in ne politično telo, stvari bi se morale precej počasneje premikati, kot se. Zdaj vsak uvede nekaj novega, vedno je nova knjiga takšne ali drugačne barve in na koncu ni nič.

Vsak, ki ima pet minut časa, se vtika v šolstvo. Dobesedno. Tudi starši. Tudi oni nihajo: od tega, da je šola premalo zahtevna, da otroke nič ne nauči, do tega, da je šola preveč zahtevna, in jo prijavljajo ministrstvu oziroma zavodu za šolstvo. Vse je na izbiro - v Sloveniji je, kljub njeni majhnosti, razpršenost različnih želja, potreb in videnj, kakšna naj bo šola, velika. Osnovno stališče je: starši, o vzgoji smo se kot stroka pripravljani pogovarjati, drugače pa naj jo starši izvajajo doma, mi v šoli pa bomo podpirali in nagradili njihova prizadevanja, in ne obratno. Starši ne bodo nadgradili našega izobraževanja. To je stvar šole.

Kako je z medvrstniškim nasiljem, ki ga je vse več?

Nisem prepričan, da ga je res več. Prepričan sem, da se ga več opazi, da smo pozornejši na različne oblike nasilja, ki so se razmnožile. V času naše mladosti ni bilo nobenega izsiljevanja po telefonu, danes je to zelo pogosta oblika nasilja. Precej hude stvari se dogajajo.

Šolam zakonodaja ne dovoljuje, da bi kaj bistvenega naredile brez dovoljenja staršev. Starši nasilnežev se seveda ne strinjajo s kakšnim ukrepom šole, potuho jim daje tudi mila zakonodaja. Bi bilo treba tu kaj spremeniti?

Edino, kar res dobro deluje, je to, da učenca, ki se neprimerno obnaša in ogroža druge učence, odstraniš iz šole. To je edini način. To pomeni, da mu trajno ali začasno prepoveš obiskovati to šolo. Treba je to prepustiti tistim, ki so takšno obnašanje dovolili. Če so starši sodelovali pri tem, imajo oni problem, ne jaz - naj ga šolajo doma! Naj si izberejo tak način in naj ga plačajo. Doma bodo imeli izobraženo mladino, ki bo neprimerna za okolje in ne bo mogla uspeti v življenju. A bo to v breme staršev. Njihov sinek bo na njihovih plečih, na njihovih denarnicah.

Pogosto se zgodi tudi, da morajo žrtve zamenjati šolo, ker se nasilnež ne umakne.

To je posledica postopkov, kjer je vprašanje, kdo ima večjo moč. Ali so nasilni otroci staršev, ki imajo večjo moč, ali pa so to otroci, nad katerimi so starši izgubili vso moč, jih ne obvladujejo več in to že dolgo vedo. Kaj so storili, da bi ga obvladali? Do koga so stopili, kaj se je zgodilo? Pride do klopčiča, ki ni enostavno rešljiv. Dejstvo je, da je nasilje vedno bilo in vedno bo. Ideja "Mi se bomo borili za ničelno toleranco" je utopija. Nasilje je vedno bilo, ker je nekdo moral poskrbeti za svoj hierarhični položaj. Vsi primati to enako urejajo: na fizičnem ali na spolnem področju širijo svoje območje. Če smo nad tem delom življenja, se je treba vprašati, kdo to vodi, kdo naj zadevo uredi. Če nismo zgoraj, je treba vedeti, da so vedno majhni otroci grizli v svojo obrambo in bodo. Tako kot druge živalce: če jih dovolj ogroziš, tudi ugriznejo, pa če so še tako majhne in nemočne. Po drugi

strani je problem, da otrok ne učimo, kako dobiti na pozitiven in družbeno priznan ali dovoljen način "fis" točke v družbi.

Kakšne vedenjske motnje opazate pri trenutnih generacijah otrok, ki jih prej ni bilo?

Nikoli nismo imeli tolikšnega deleža otrok, ki jim je pravzaprav vseeno. Ta odnos: "*Brez veze, kaj je rekla učiteljica. Pa kaj, če je rekla.*" Ne poznajo, kaj pomeni spoštovanje, ne vedo, kaj pomeni avtoriteta, ne vedo, kaj pomeni ukaz ali ko mu učiteljica reče: "*Prosim.*" Ne, ne recite jim prosim, saj prošnji ugodiš ali pa ne! Dajte jim ukaz: "*Sedi!*" Ko gre za pohvale, pa moram reči, da je pohvala zelo rizična zadeva. Pogosto pohvalimo, kadar otroku ne gre. Otrok točno ve, da ga hvalim, da bi ga zmanipuliral, da bi on to vseeno naredil. Ali pa začuti, da ga pohvalim, da bi še kdo drug delal tako, kot dela on. In že čuti pritisk vrstnikov, in je spet narobe. Pohvala je sprejemljiva, kadar nimamo nobenih težav in imamo resnične rezultate. To pa je redko.

Otroci se navadijo na pohvale. Pohvala je merilo, kadar otroku ne gre in ni pohvaljen. Klasična beseda, ki jo starši ne bi smeli uporabljati, je izraz priden. Če otroku rečemo: "*Zdaj si bil pa tako priden,*" naslednjič, ko mu ne uspe in ne dobi besede 'priden', pa torej ni bil priden - kakšen je torej bil? Otroci nimajo lestvice. Ne morejo si reči, da so bili malo manj pridni, ampak bodo razmišljali, kakšni so torej bili - poredni? Če je to v redu vzgojen otrok, bo razmišljal o tem, da ne želi biti poreden. In kaj naredi? Neha početi to, kar je počel, ker ne želi, da bi starši rekli, da ni bil priden. Ustavi se.

Kaj je še dobro za otroka?

Za otroka so dobre jasne meje. Popolnoma jasno mu mora biti, kaj je dovoljeno, in da tisto, kar ni prepovedano, tudi ni tako enostavno. Če mu dovoliš igro, ne pomeni, da sme v vtičnico vtikati žeblice. Nekega splošnega kompleta navodil se je treba držati. Del tega so splošna pravila lepega vedenja. Tega otroci več nimajo. Odprite slovarje pa najdete v slovarju, kaj piše pod besedo olika. Šlo naj bi za kulturo, primerno obnašanje – če jo najdete, mi sporočite, ker sem jo zadnjič našel leta 1970.

Starši pozabljajo otrokom vcepiti oliko?

To pomeni, da tudi starši pozabljamo na to. Ko so stari dve leti, jih vse naučimo, da rečejo "papa", ko so stari 12 let, pa jim ne rečemo: "*Glej, zakaj nisi rekel 'dober dan' in 'nasvidenje'?*" Sam poznam veliko pubertetnikov, ki znajo reči dober dan, prosim, hvala, nasvidenje, mladostnika, ki te vidi in reče: "*Kako sem vesel, da sem vas srečal.*" Veliko je težav, pozabljamo pa, da je ogromno mladih, ki se znajo obnašati in obvladajo tradicijo in kulturo, so pa samosvoji. Imajo svoj način. Generaliziral ne bi. "Žleht" sem. Če kdo preveč kritizira mladino, rečem: "*Kako, oprostite, a vi samo svoje otroke poznate, če govorite grdo o mladih?*"

Kaj pa zgodbe o učencih, ki zbolijo, sošolci pa jim ne pridejo domov pokazat, katero snov so se učili?

V neki ljubljanski šoli, ki je ne bom imenoval, poznam konkretne primere: če si bolan srednješolec, hodiš v gimnazijo, želiš fotokopirati, velja med dijaki cenik, koliko stane, da ti posodijo zvezek – da smeš fotokopirati. Torej plačaš fotokopiranje in učencu "*avtorske pravice*". Ali morete verjeti?

Ali ni naloga učiteljev na tej gimnaziji, da trgovino na črno med dijaki preprečijo in jih podučijo, da bi morali uro časa ali dve ponuditi zastoj? Ker se to spodobi, ker je to solidarnost?

To bo šlo, če bodo temu dijaku potem priznali ure iz dejavnosti. Nekaj ur morajo opraviti - če je to "plačano" na ta način, bi to šlo gladko skozi. Če nima nič od tega, pa na žalost ne bo šlo skozi. Treba je seveda stopiti skupaj in se vprašati: "*Kam gre naša šola?*" Če bi bil jaz ravnatelj take gimnazije, bi stvari hitro naredil konec. Eno je, da rečeš: "*To je podjetniško, to je v redu.*" Druga možnost pa je skrb za sočloveka. Kje smo tukaj? Kdo od nas lahko živi sam? Nobeden. Na koncu si vedno odvisen od drugih. In tega se mnogi ne zavedajo. Mladi ljudje še posebej ne - da so tudi oni odvisni od drugih. In na druge se, kadar ni po njihovem, samo jezijo. Od drugih pričakovati znamo, od sebe pričakovati in dati kaj sami od sebe, je pa za večino pretežka naloga.

Kdo bi moral poseči v to? Ravnatelj?

On je šef! Če je šef, naj uredi zadevo.

Spet sva pri tem, ali je šola izobraževalna ustanova ali podjetje.

Odvisno od programov. Kdaj bo to steklo? Ko bo kdo prvi od Evrope za to potegnil denar. Ko bo to velik projekt, bodo imeli pred šolo obešeno zastavo s podobo roke v roki in se bodo pohvalili: "*Mi smo pa taka šola, da si pomagamo, ker imamo tak projekt.*" A je za to res treba čakati druge? A ne bi to sami naredili? Ogromno je drobnih anomalij na posameznih šolah. To je lepo raztreseno po celi Sloveniji. Kup je stvari, ki niso ravno v čast posameznim šolam.